

Rehtori Ilkka Niemelä, Aalto-yliopisto

Avajaispuhe 6.9.2022

Hei,

ja lämpimästi tervetuloa lukukauden avajaisiin. Aalto-yliopiston 13. lukuvuoden nyt alkaessa haluan erityisesti mainita yhteisömme ytimen, opiskelijamme. Oletpa sitten ensikertalainen avajaisissa tai kohta jo valmistumassa, olen äärettömän iloinen, että olet täällä meidän kanssamme tänään.

Tämä on jo kuudes kerta, kun minulla on ilo ja kunnia avata lukuvuosi, sillä aloitan nyt toista kauttani Aalto-yliopiston rehtorina.

Yhdessä olemme nähneet paljon.

Otaniemen kampus on kehittynyt valtavasti viime vuosina: metro aloitti toimintansa vuonna 2017, ja kampukselle on noussut uusia merkittäviä rakennuksia. Yliopistomme kaikki alat kutsuvat nyt Otaniemeä kodikseen.

Kun koronapandemia iski keväällä 2020, siirryimme kokonaisvaltaisesti hybridityöskentelyyn ja -opiskeluun ennätysajassa. Viime talvena olimme vihdoinkin siirtymässä pandemian jälkeiseen arkeen, kun Venäjän hyökkäys Ukrainaan järkytti meitä kaikkia.

Olen todella ylpeä siitä, miten Aalto-yhteisö selvisi suurista muutoksista ja epävarmoista ajoista. Haluankin kiittää lämpimästi teitä, hyvät aaltolaiset, erinomaisesta työstänne ja sitoutumisestanne yhteisöömme.

Paluu kampukselle

On hienoa nähdä aaltolaisten yhteishengen voimistuvan taas, kun olemme päässeet takaisin rakkaalle kampuksellemme.

Yhteinen tila on toki tärkeä monestakin syystä, mutta erityisesti siksi, että me Aallossa arvostamme yhteistä tekemistä kampuksella ja haluamme tukea sitä kaikin tavoin.

Meillä on suuri vastuu tukea opiskelijoitamme ja auttaa heitä saamaan hyvän otteen opinnoistaan. Meidän on myös autettava heitä rakentamaan verkostojaan sekä Aalto-yhteisön sisällä että sen ulkopuolella.

Meidän on kuitenkin otettava huomioon, että työtapamme ovat muuttuneet. Kasvokkain ja verkossa tapahtuvan työnteon ja opiskelun yhdistäminen on osa nykyaikaa – ja tulevaisuutta. Haluankin varmistaa, että tunnistamme jatkossa molempien tapojen parhaat puolet ja hyödynnämme niitä.

Vaaliteemat

Oli tärkeää, että hallitus jatkoi viime viikolla annetussa vuoden 2023 budjettiesityksessään panostuksia tutkimus- ja kehittämistoimintaan ja koulutukseen. Tavoitteena on nostaa TKI-menot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä.

Tämä on oikea suunta, mutta tavoitteen toteutuminen vaatii seuraavaltakin hallitukselta tuntuvia lisäpanostuksia.

Edessämme on dramaattisia muutoksia, kun haemme ratkaisuja ihmiskunnan isoihin kestävyyshaasteisiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luontokatoon.

Keskeistä on kohdentaa julkiset TKI-panostukset kestäväan kehitykseen. Ne on kohdistettava siten, että ne vivuttavat merkittävästi yksityisiä panostuksia, koska suurin osa TKI-investoinneista tulee kuitenkin yrityksiltä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta vaatii korkeatasoista osaamista ja osaajia.

Matka kohti neljän prosentin tavoitetta nostaa TKI-investointien määrää useilla sadoilla miljoonilla euroilla vuosittain, mistä arviolta yli puolet on asiantuntijatyötä. Tämä tarkoittaa, että tarvitsemme tulevaisuudessa merkittävän määrän uusia tekijöitä.

Kestävyyshaasteiden, kestäväan kasvun ja siihen vaadittavien TKI-investointien keskeisin pullonkaula on siis itse asiassa osaajien ja osaamisen saatavuus.

Ja paras tapa ratkaista tämä haaste on panostukset yliopistoihin!

Niillä on tärkeä kaksoisvaikutus: toisaalta syntyy uutta osaamista, tutkimustuloksia ja keksintöjä kestävien innovaatioiden pohjaksi ja samalla kipeästi tarvittavia uusia osaajia.

Miten siis vauhditamme kestäväan kehitystä, turvaamme kansainvälisen kilpailukykyämme, ja pidämme huolta kansalaisistamme:

- Tarvitsemme kansainvälisesti houkuttelevia osaamiskeskittymiä, jotka vetävät puoleensa uusia osaajia ja investointeja myös kansainvälisiltä yrityksiltä aivan uudessa mittakaavassa.
- Osaajapulan hoitamiseen tarvitsemme ensinnäkin pitkäjänteisen panostuksen nuorten laadukkaaseen tutkintokoulutukseen. Hallituksen tavoite saada vähintään puolelle nuorista aikuisista korkeakoulututkinto on oikeansuuntainen. Lisäykset on suunnattava aloille ja alueille, joilla on pitkän ajan koulutustarpeita ja vahvaa kysyntää. Euroopan komission viimeisimmän maaraportin mukaan erityisesti Uudenmaan alueella on merkittävä puute korkeakoulutuksen aloituspaikoista.

- Tarvitsemme myös uudenlaista ajattelua ja resursseja vahvistamaan merkittävästi työelämässä jo olevien jatkuvaa elämänlaajuista oppimista ilman, että leikkaamme nuorten tutkintokoulutuksesta.

Olemme Aalto-yliopistossa puolestamme valmiita ottamaan nämä haasteet vastaan ja teemme jo paljon. Kannamme entistä laajempaa yhteiskunnallista vastuuta avainalojemme tutkintokoulutuksesta ja jatkuvasta oppimisesta.

Ympärillemme on jo syntynyt kansainvälisesti merkittävä osaamiskeskittymä, joka kilpailee aidosti osaajien, investoijien ja yhteistyökumppaneiden kiinnostuksesta esimerkiksi Ruotsin, Tanskan, Baltian ja Saksan johtavien innovaatioekosysteemien kanssa.

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen edellyttää kuitenkin pitkäjänteistä rahoitusta.

Investointi yliopistoihin on investointi tulevaisuuteen.

Monimuotoisuus

Hyvät aaltolaiset,

yksi niistä asioista, joita arvostan yhteisössämme eniten, on monimuotoisuutemme. Se on vahvuus, jota meidän on vaalittava.

Me täällä Aallossa uskomme rajat ylittävään yhteistyöhön – emme muurien pystyttämiseen.

Avoin maailmanlaajuinen yhteistyö takaa vahvan tutkimuksen ja opetuksen ja toimii samalla tuhoisan poliittisen polarisoitumisen vastavoimana.

Meidän on myös tärkeää muistaa, että siinä, missä Aalto tarvitsee huippuosajia, niitä tarvitsee myös koko Suomi.

Maamme – ja yliopistomme – on oltava paikkoja, joihin jokainen tuntee kuuluvansa. Meidän on houkuteltava ihmisiä, jotka pystyvät löytämään ratkaisuja maailman ongelmiin, minkä lisäksi meidän on saatava heidät jäämään.

Tulevaisuudennäkymiä

Kuten tiedämme, viime vuodet ovat koetelleet järjestelmiä ja ihmisiä kaikkialla maailmassa. Lisäksi meidän on suhtauduttava realistisesti tulevaisuuden haasteisiin.

Voi olla, että mutkia on vielä matkassa. Tiedämme jo nyt, että energian saatavuus voi heikentyä Euroopassa tulevina talvena, inflaatio on korkealla tasolla, ja edessä voi hyvinkin olla taloudellisesti haastavia aikoja. Sotatilanne Ukrainassa saattaa myös kehittyä.

Yhdestä asiasta ei ole epäilystäkään: suuret maailmanlaajuiset haasteet eivät ole viime aikojen myllerrysten aikana kadonneet minnekään. Meidän on tärkeämpää kuin koskaan jatkaa työtä kestäväen tulevaisuuden luomiseksi.

Viime ajat ovat osoittaneet, että kulttuurimme, arvojemme ja sinnikkytemme ansiosta pystymme vastaamaan viheliäisiin ongelmiin.

Hyvät ystävät,

älkäämme antako nykyisen epävarmuuden tehdä meistä sokeita tulevaisuuden mahdollisuuksille. Edessämme olevat haasteet eivät ole pelkkiä uhkia, vaan ne voivat pakottaa meitä pohtimaan perusasioita uudelleen – ja ne voivat saada liikkeelle perustavanlaatuisia muutoksia.

Meillä aaltolaisilla työkalut ja näkemys kestävien ratkaisujen löytämiseen. Ryhdytään toimeen ja tartutaan tulevaisuuden mahdollisuuksiin yhdessä.